

Atestace eSSL

Podklady pro pracovní skupinu při MV

Datum: březen 2022

OBSAH

1	VÝCHODISKA	3
1.1	Obecný přístup k atestacím.....	3
1.2	Ověřované legislativní požadavky	3
2	PŘEDPOKLADY PRO PROVÁDĚNÍ ATESTACÍ	4
2.1	Technické zázemí.....	4
2.2	Rozhraní na online služby a informační systémy	5
2.3	Testovací scénáře	5
2.4	Nástroje pro provádění a dokumentaci testů.....	6
3	POSTUP PROVÁDĚNÍ ATESTACE	6
3.1	Koncepční přístup k provádění atestace	6
3.2	Postup provádění atestace.....	6
4	ODHAD NEZBYTNÝCH KAPACIT NA PROVÁDĚNÍ ATESTACÍ	7
4.1	Odhad počtu prováděných atestací v čase	7
4.1.1	Prvotní atestace	7
4.1.2	Průběžné atestace	7
4.2	Odhad kapacitní náročnosti provádění atestace	8
4.3	Rámcová kalkulace nákladů na zajištění atestací	9
5	ZÁVĚR	9

1 VÝCHODISKA

1.1 Obecný přístup k atestacím

V souladu s ustanovením § 2 písm. u) zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, se rozumí atestací elektronického systému spisové služby posouzení souladu elektronického systému spisové služby s požadavky tohoto zákona, vyhlášky podle § 70 odst. 1 a národního standardu pro elektronické systémy spisové služby (dále jen „národní standard“).

Z uvedeného je zřejmé, že atestace musí ověřit všechna ustanovení zákona, vyhlášky a národního standardu relevantní z pohledu funkčnosti elektronického systému spisové služby. Atestační postup tedy musí definovat testovací scénáře, které jednotlivé požadavky prokazatelným způsobem ověří a jejich ověření bude přezkoumatelné.

1.2 Ověřované legislativní požadavky

Jak je uvedeno výše, atestace ověřuje soulad se třemi legislativními dokumenty, které definují požadavky na elektronický systém spisové služby:

- a) Zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů
- b) Vyhláška č. 259/2012 Sb., o podrobnostech výkonu spisové služby
- c) Národní standard pro elektronické systémy spisové služby (VMV č. 57/2017)

Současné znění uvedených právních norem čítá společně cca 900 specifických požadavků. Ne všechny tyto požadavky se vztahují k funkčnosti elektronického systému spisové služby a v rámci přípravy atestačních scénářů tak bude třeba identifikovat ty požadavky, které jsou atestaci relevantní.

Současně je zřejmé, že bude před definitivním sestavením atestačních postupů nezbytné provést formální, ale i věcnou revizi uvedených právních předpisů a jejich následnou novelizaci, a to především s ohledem následující kritéria:

- a) **Dostatečnost zmocnění** v § 70 zákona pro rozsah požadavků vyhlášky a národního standardu.
- b) **Jednoznačnost formulovaných požadavků**, aby bylo možné je ověřit jednotným postupem (do této kategorie patří jak požadavky, které umožňují více výkladů, tak požadavky, které není možné technicky ověřit a jiné obdobně problematicky formulované požadavky).
- c) **Chybné nebo navzájem se vylučující požadavky**.

2 PŘEDPOKLADY PRO PROVÁDĚNÍ ATESTACÍ

Jestliže je atestace ověřením funkčnosti informačního systému – kterým elektronický systém spisové služby bezesporu je – musí být pro řádné provedení atestace plněny následující podmínky:

- a) Musí být vybudováno **technické zázemí**, v rámci kterého bude dodavatelem elektronický systém spisové služby instalován a předán k provedení atestace.
- b) Technické zázemí musí zahrnovat **konektivitu do internetu a přístup ke službám eGovernmentu** nezbytným pro řádné fungování elektronického systému spisové služby.
- c) Musí být definovány a dopředu zveřejněny **testovací scénáře** pro celý průběh atestace včetně definice přijatelných výsledků jednotlivých testovacích scénářů a případných omezujících podmínek či výjimek.
- d) Pro kvalitní provádění atestace je nezbytné, aby byly připraveny **nástroje pro provádění a dokumentaci testů**.

2.1 Technické zázemí

Technické zázemí atestačního střediska musí disponovat možností ad-hoc vytvoření virtuálních serverů včetně operačního systému dle požadované specifikace elektronického systému spisové služby, včetně odpovídajícího výpočetního výkonu a diskové kapacity pro provozování elektronického systému spisové služby.

S ohledem na skutečnost, že budou atestace s vysokou pravděpodobností realizovány ve vlnách a bude tedy nutné vytvořit více technických prostředí současně, musí atestační středisko disponovat odpovídajícími kapacitami pro takového souběžně realizované atestace. S ohledem na flexibilitu atestačního střediska a významně proměnlivé nároky na kapacitu a výkon technického zázemí je vhodné zvážit pronájem výpočetních prostředků formou PAAS nebo jiné formy outsourcingu technické infrastruktury.

Součástí technického zázemí musí být zajištění odpovídající úrovně kybernetické bezpečnosti, zejména zajištění odpovídající úrovně zabezpečení proti neoprávněnému přístupu a manipulaci s atestovanými systémy.

Součástí nezbytných služeb technického prostředí je zajištění konektivity do internetu, a to jak pro případný vzdálený přístup dodavatelů atestovaných systémů v rámci jejich instalace a předání k provedení atestace, tak zejména pro zajištění konektivity pro služby eGovernmentu nezbytné k provedení atestace (viz další kapitolu).

Další nezbytnou součástí technického zázemí pro provádění atestací jsou testovací pracoviště. V zásadě se jedná o pracovní stanice nebo notebooky se zabezpečeným přístupem k atestovanému elektronickému systému spisové služby. Zabezpečení připojení k atestovaným systémům by mělo být řešeno v ideálním případě odděleně pro každý atestovaný systém a pro bezpečnou komunikaci by měl být použit vždy samostatný VPN kanál nebo jiná obdobná forma zabezpečení.

2.2 Rozhraní na online služby a informační systémy

Součástí zákonem vyžadovaných funkcí elektronického systému spisové služby jsou také služby eGovernmentu, jejichž prostřednictvím původce plní své zákonem dané povinnosti. Patří mezi ně zejména:

- a) **Přístup k testovacímu prostředí informačního systému datových schránek (ISDS).** Automatizace příjmu a odesílání datových zpráv ISDS je jedním z významných funkčních požadavků na elektronický systém spisové služby a je tedy třeba zajistit konektivitu a účty pro přístup k testovací instanci ISDS pro jednotlivé atestované systémy.
- b) **Přístup k informačnímu systému základních registrů (ISZR).** Elektronický systém spisové služby má povinnost zajistit ztotožnění subjektů zaváděných do jmenného rejstříku v ISZR a je tedy třeba zajistit konektivitu a přístupová oprávnění k testovací instanci ISZR pro jednotlivé atestované systémy.
- c) **Přístup k mailserveru.** Automatizace příjmu a odesílání datových zpráv elektronické pošty je jedním z významných funkčních požadavků na elektronický systém spisové služby a je tedy třeba zajistit konektivitu a účty pro přístup k testovací instanci mailového serveru.
- d) **Přístup ke službám kvalifikovaného poskytovatele služeb vytvářejících důvěru.** Součástí požadavků na elektronický systém spisové služby je schopnost ověření elektronického podpisu, pečeti a časového razítka u kvalifikovaného poskytovatele služeb vytvářejících důvěru a je tedy třeba zajistit dostupnost této služby.

2.3 Testovací scénáře

Klíčovými požadavky na provádění atestace jsou transparentnost, průkaznost a opakovatelnost provedených kontrol a testů. Aby bylo možné tyto atributy provedených atestací garantovat, musí vzniknout detailní testovací scénáře pro každý jednotlivý požadavek, který je součástí atestace.

Jednotlivé testovací scénáře budou zahrnovat:

- a) **Určení ověřovaného požadavku** (odkazem na konkrétní ustanovení zákona, vyhlášky nebo národního standardu).
- b) **Stanovení způsobu ověření** (konkrétní činnosti, které povedou k ověření požadavku).
- c) **Vstupy** (vstupní data nebo jiné vstupy použité pro provedení testu; může zahrnovat např. soubory, datové zprávy ISDS, emaily apod.)
- d) **Očekávaný výsledek** (definici výstupu, který je očekáván v rámci provedení testu, případně způsob zjištění výsledku testu).
- e) **Kritéria přijatelnosti** (stanovení parametrů výstupu, které jsou považovány za akceptovatelné v rámci testu).
- f) **Způsob dokumentace** (definice požadavků na způsob dokumentace provedení a výsledků testu).

Testovací scénáře budou zpracovány jako kompletní dokumentace / zadání pro provádění atestace a budou závazné pro všechny pracovníky provádějící atestaci.

Změna testovacích scénářů bude prováděna vždy výhradně v souladu se změnou legislativy. V případě, že by došlo ke zjištění chyby v testovacích scénářích v průběhu provádění atestací, atestační středisko ve spolupráci s Ministerstvem vnitra posoudí závažnost chyby a rozhodne o způsobu řešení (nutnosti opakování atestací realizovaných na základě chybných scénářů, nebo akceptování výsledků chybného postupu).

2.4 Nástroje pro provádění a dokumentaci testů

Pro zajištění kvality, porovnatelnosti a odpovídající míry dokumentace prováděných atestací bude atestační středisko využívat standardizované postupy a technické prostředky (informační systém, šablony výstupů apod.). Detailní návrh technického zabezpečení bude projednán s Ministerstvem vnitra v rámci přípravy atestačního střediska.

3 POSTUP PROVÁDĚNÍ ATESTACE

3.1 Konceptní přístup k provádění atestace

K provádění atestací je obecně možné přistoupit dvěma konceptními modely:

- a) Atestace bude vždy prováděna v plném rozsahu a dodavatel elektronického systému spisové služby dostane úplný report se všemi zjištěnými nedostatky
- b) V případě že bude zjištěna během atestačního procesu neshoda, která brání udělení atestace, proces bude zastaven a atestační řízení nebude pokračovat

První varianta poskytuje dodavatelům možnost odhalit všechny nedostatky systému a odstranit je najednou před tím, než předloží systém opětovně k atestaci. Tento přístup je vstřícnější k dodavatelům (a potažmo je bezpečnější pro stávající uživatele jejich systému, neboť snižuje riziko, že se nepodaří systému získat atestaci ve stanoveném časovém horizontu, což by pro veřejnoprávní původce znamenalo nemožnost systém používat a mohlo potenciálně vyvolat zásadní problémy při výkonu spisové služby).

Druhá varianta šetří kapacity atestačního střediska, což se může jevit zejména v situacích, kdy budou kulminovat nároky na provádění atestací jako významný faktor.

Rozhodnutí o přístupu k atestacím dle výše předložených alternativ by mělo provést Ministerstvo vnitra v rámci schvalování atestačních postupů.

3.2 Postup provádění atestace

Vlastní atestační řízení bude prováděno v následujících krocích:

- a) Objednání atestace v souladu s ustanovením §69c odst. 1
- b) Administrativní úkony spojené se zahájením atestačního řízení
- c) Příprava technického prostředí
- d) Implementace elektronického systému spisové služby do technického prostředí (neběží lhůta)
- e) Poskytnutí podkladů pro realizaci atestačních scénářů dodavatelem (neběží lhůta)
- f) Realizace testovacích scénářů (start lhůty)
- g) Předložení závěrečné zprávy k vyjádření
- h) Zpracování finální závěrečné zprávy a rozhodnutí o ne/vydání atestu

4 ODHAD NEZBYTNÝCH KAPACIT NA PROVÁDĚNÍ ATESTACÍ

4.1 Odhad počtu prováděných atestací v čase

Z pohledu nároků na provádění atestací je možné rozlišit dvě zásadní období, pro která je nutné uvažovat s odlišným přístupem k zajišťování odpovídajících kapacit:

- a) Prvotní atestace systémů před povinným přechodem na atestované systémy
- b) Průběžně prováděné atestace při změně verze systému nebo na základě legislativních změn

4.1.1 Prvotní atestace

S náběhem účinnosti zákona bude v období od spuštění atestací do 31. 12. 2025 nezbytné otestovat všechny systémy, u kterých o to dodavatelé požádají. V současné době je dle informací Ministerstva vnitra na trhu cca 100 výrobců elektronických systémů spisové služby.

Pro stanovení odhadu počtu systémů, které budou v první vlně atestovány, je třeba vzít v úvahu, že ne všichni dodavatelé budou o atestaci žádat, neboť jejich systémy nebudou schopny požadavkům vyhovět a tito dodavatelé nebudou v jejich vývoji pokračovat. Současně je třeba vzít v úvahu, že někteří výrobci produkují více než jednu verzi, kterou budou předkládat k atestaci.

Pro určení kapacit nezbytných pro zajištění atestací je rovněž třeba počítat s tím, že ne všechny systémy v atestačním řízení uspějí, a jejich dodavatelé mohou po odstranění nedostatků o atestaci požádat opakovaně.

Lze odhadovat, že tedy bude předloženo k atestaci nejméně 50-60 elektronických systémů spisové služby. Při předpokládané úspěšnosti atestací v rozmezí 30 – 40 % tak na trhu elektronických systémů spisové služby zůstane odhadem cca 20 elektronických systémů spisové služby.

4.1.2 Průběžné atestace

Po prvotním kole atestací budou nadále elektronické systémy spisové služby atestovány buď na základě změny podkladové legislativy, v případě, že uplyne lhůta platnosti atestace (2 roky), že dojde ke změně funkčnosti systému (nová verze) a nebo v případě, že na trh bude přicházet nový dodavatel nebo nový elektronický systém spisové služby.

Při započítání všech výše uvedených důvodů k realizaci nové atestace lze předpokládat, že v průběžném režimu (tj. od 1. 1. 2026) bude atestováno v průměru 15-20 systémů ročně.

4.2 Odhad kapacitní náročnosti provádění atestace

Odhad pracnosti provedení jedné atestace vychází z předpokladu, že dojde k redukcí atestovaných požadavků (viz také kapitolu 1.2 Ověřované legislativní požadavky) na cca 60 % současného stavu, a v rámci atestace tak bude ověřováno cca 450 konkrétních požadavků na elektronický systém spisové služby.

Samotná atestace bude z pohledu pracnosti na straně atestačního střediska sestávat z následujících činností:

- a) Poskytnutí součinnosti při přípravě atestace (instalace elektronického systému spisové služby do technického prostředí, příprava testovacích dat apod.)
- b) Vlastní ověření jednotlivých požadavků dle testovacích scénářů
- c) Administrativní zajištění atestace, řízení, kontrola kvality a související činnosti (tato položka zahrnuje také nečinnost vynucenou čekáním na součinnost dodavatele apod.)

Položka	Proměnná	Hodnota	Jednotka
Počet požadavků zákon & vyhláška		160	ks
Počet požadavků NSESSS		745	ks
Redukce povinných při změně legislativy	60%	447	ks
Příprava a ukončení atestace		2	md
Průměrná doba ověření jednoho požadavku		15	min
Doba ověření systému		14	md
Administrativa a řízení	30%	5	
Pracnost atestace celkem		21	md

Celková pracnost provedení jedné atestace je tedy odhadována na 21 md (člověkodní) (nejedná se o čas, za který atestace bude provedena, ale o vynaložené kapacity, které budou rozloženy v čase).

V návaznosti na předpokládaný počet atestací odhadnutý v předchozích kapitolách je tak možné očekávat, že provádění atestace si vyžádá kapacitu cca 200-250 člověkodní ročně. V této kapacitě není zahrnuta zejména příprava a aktualizace metodických a technických podmínek pro provádění atestace (viz kapitolu 0

Předpoklady pro provádění atestací), nároky na provádění revizí atestů podle § 69d odst. 3 zákona a další činnosti, které přímo nesouvisí s realizací atestace.

4.3 Rámcová kalkulace nákladů na zajištění atestací

Při zohlednění pořizovacích nákladů, časové náročnosti prováděných atestací a dalších položek lze odhadnout cenu za jednu plnou atestaci na cca 150 tis. Kč.

5 ZÁVĚR

Zajištění výkonu funkce atestačního střediska ve smyslu §69b zák. č.499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě, **je v prostředí České agentury pro standardizaci proveditelné** za podmínek uvedených výše.

Určujícím faktorem bude rychlost a kvalita spolupráce Ministerstva vnitra při vytváření rámce atestací, především pak to, zda a kdy ČAS pověří výkonem atestací a jak rychle a dostatečně bude možné nastavit věcný rámec pro provádění atestací, schválit atestační scénáře a upravit pravidla pro provádění atestací.

Z hlediska časové a finanční náročnosti a rozsahu prováděných atestací pak bude určujícím rozsah a jednoznačnost požadavků, stanovených vyhláškou a národním standardem. Je zjevné, **že bude nezbytné před sestavením testovacích scénářů provést „inventuru“ stávajících předpisů**, zejména pak vyhlášky č. 259/2012 Sb., o podrobnostech výkonu spisové služby a národního standardu s cílem ověřit aktuálnost požadavků, jejich nezbytnost, relevantnost a ověřitelnost z pohledu provádění atestací eSSL.